

SAKSFRAMLEGG

Til: Fakultetsstyret for Fakultet for naturvitenskap og teknologi
Møtedato: 25.10.2018
Sak:

Håndtering av avsetninger ved NT-fak

Innstilling til vedtak:

1. Fakultetsstyret ber dekan om å gå dialog med universitetsledelsen for å holde avsetninger knyttet til fakultetets forpliktelser til eksellente forskningsmiljøer, og bevilgninger fra strategisk fond, utenfor beregning av avsetningsnivå i prosent av bevilgning. Strategisk fond gir finansiering til flere tverrfakultære satsninger som senter for fornybar energi (ARC), befolkningsundersøkelser i nord (BIN) og senter for antibiotikaresistens (CANS).
2. Fakultetsstyret ber dekan iverksette tiltak for å tilpasse avsetningsnivået til styringsmålene satt av universitetsdirektøren.
  - a. Institutt og øvrige enheter ved NT-fak skal ha styringsmål for avsetningene i bevilgningsøkonomien som ligger innenfor følgende rammer
    - i. Ikke større enn 10% av bevilgningen per 31.12.2019
    - ii. Ikke større enn 7% av bevilgningen per 31.12.2020
  - b. Tiltakene skal være tidsbegrenset og spesielt rettet mot
    - i. Å posisjonere enkeltforskere og forskningsmiljøer innen 2 – 6 år, inn mot sterkt konkurranseutsatte arenaer innen NFR (SFF, SFI, SFU, FME), Horizon-2020, ERC
    - ii. Å styrke utdanningene med tanke på å hindre frafall, styrke rekrutteringen og øke studiekvaliteten.
3. Fakultetsstyret ber om løpende orienteringer i styremøter i 2018 og 2019 om status og konkretisering av tiltakene for nedbygging avsetningene ved fakultetet.

Begrunnelse:

Håndtering av avsetninger ved UiT ble vedtatt i universitetsstyret den 6. september 2018 i sak S26-18, jmf møte 19. juni 2018 i sak S19-18. (eph 2018/994) Det vises til såkalte frie avsetninger øker til tross for byggeaktivitet (400 mill kr siden 2014). Universitetsdirektørens analyse viser til følgende årsaker til økte frie avsetninger:

- Planlagt aktivitet kommer ikke i gang og blir utsatt i tid
- Sparing til fremtidige formål
- Mismatch økte bevilgninger og aktivitetsnivå

Universitetsdirektøren har ikke definert «bevilgningen» i styresakene, og analyser av bakgrunnstallene viser at bevilgning som avsetning er kalkulert som prosent av, er lik fordelingen for 2017 basert på ny fordelingsmodell, 255,267 millioner kroner. Dette er hovedbevilgningen, men i tillegg tildeles det midler fra fondene (rekrutteringsstillinger og strategiske), samt andre bevilgninger fra KD og andre departement. Regnskapsførte bevilgninger fra KD og andre departement var i 2017 lik 322,85 millioner kroner. Det er åpenbart at prosenttallet blir for høyt (36,7% vs 29%) når bevilgningen ikke er korrigert for tilleggsbevilgningene og deler av disse tilleggsbevilgningene er inkludert i avsetningene. Dette er derfor nødvendig at universitetsdirektøren definerer begrepet «bevilgning» i oppdaterte retningslinjer. Det vises også til at kompensasjonen for internhusleien overføres på konto for bevilgning fra KD, men var i 2017 ikke inkludert i bevilgningen fra fordelingsmodell.

Inntil dette er definert, vil NT-fak legge til grunn at det er bevilgningen fra Kunnskapsdepartementet, som fordeles fakultetene gjennom kapittel 260 – post 50, samt tilleggsbevilgninger fra KD og bevilgninger fra andre departement. Dette følger også av KD sin beregningsmåte. I økonomisystemet betyr dette å summere bevilgning bokført på konti 3900-3999. Det er videre naturlig å inkludere bevilgning til internhusleien, da denne er tillagt spesiell basisbevilgning i hovedfordelingen til fakultetet.

Vedtakene i universitetsstyresakene kan ha store implikasjoner for fakultetene:

- Avsetningene per 31.12.2019 skal ikke overstige 10% av bevilgningen
- Avsetningene per 31.12.2020 skal ikke overstige 7% av bevilgningen.
- Avsetninger som overstiger grensene blir omdisponert av nivå-1 ved UiT.
- Øremerkede midler er ikke til hinder for omdisponering.
- Fakultetene oppfordres til å ta større økonomisk risiko, herunder låne av egne avsetninger, eller forskuttere bevilgninger.

Historisk utvikling i NT-fak sine avsetninger

For NT-fak sin del, er det en kombinasjon av overnevnte årsaker. Vi har over flere år sett at driftskostnadene i budsjett ikke har harmonert med faktisk forbruk. Begrunnelse fra flere enheter har vært at aktiviteter ikke er kommet i gang, eller at forskningsaktivitet er finansiert over eksterne prosjektmidler. Det er også eksempler på sparing for å ha handlingsrom for lønnsforpliktelser til stillinger som faller tilbake til instituttene sin bevilgningsøkonomien, ved konkrete sluttdatoer i eksternfinansierte prosjekt eller for avslutning av åremålsstillinger. I kategorien økte bevilgninger og aktivitetsnivå har fakultetet eksempelvis fått betydelige økninger i basisbevilgning for å etablere nye studieplasser. Det er normalt at dette fører til økte avsetninger begrunnet i at tilsettingsprosessene for nye stillinger ikke er slutført, altså aktivitetsnivået er i ubalanse i forhold til den bevilgning som er overført. Dette er imidlertid avsetninger knyttet til øremerkede formål. Det er institutt som har knapphet i ressurser relatert til ordinær drift, men opplever vekst i avsetninger skyldes øremerkede midler.

Tabeller nedenfor viser utviklingen over tid for avsetninger, bevilgning og avsetning i prosent av bevilgning (basert på våre forutsetninger)

Tabell 1 – Utvikling av avsetninger i kroner og prosent av statsbevilgningen (positiv avsetning har negativt fortegn):

	Avsetninger per prototype - kroner						
Prototype	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Frie midler	- 4 938 435	- 8 871 040	- 19 186 781	- 17 061 254	- 43 809 584	- 19 902 047	- 61 373 639
Øremerket KD	- 22 146 374	- 34 577 543	- 23 904 756	- 30 582 513	2 298 708	- 26 113 872	- 33 254 929
Øremerket SAKS	-	-	-	-	-	-	- 5 769 000
Øvrige øremerkinger	-	-	- 1 428 729	- 679 920	- 419 209	- 879 085	222 484
Totale avsetninger	-27 084 809	-43 448 583	-44 520 266	-48 323 687	-41 930 084	-46 895 004	-100 175 084
Statsbevilgning	229 896 143	255 813 906	250 714 681	271 836 970	259 160 043	301 539 941	322 849 726
Avsetning i % av bev	12 %	17 %	18 %	18 %	16 %	16 %	31 %

Tabell 1 viser at totalavsetningene over tid alltid har vært betydelig høyere enn det vedtatte nivå på 10% i 2019 og 7% deretter. Avsetningene er i all hovedsak øremerket, disse utgjør 65,475 millioner kroner (65,4%) av totale avsetninger lik 100,175 millioner kroner. Hovedtyngden er knyttet til avsetninger øremerket fra KD (prototype 13) til sammen 33,254 millioner kroner (33,2%). Interne øremerkinger (prototype 12) er lik 26,674 millioner kroner (26,6%). Det betyr at det er satt av midler til konkrete formål. Dette kan være rekrutteringsstillinger, MARKOM, anskaffelser av infrastruktur, forpliktelser til prosjektøkonomien m.v. Hovedtyngden er knyttet til avsetninger øremerket fra KD (prototype 13) til sammen 33,254 millioner kroner (33,2%). I det nye avsetningsregimet er interne øremerkinger (prototype 12), lik 26,674 millioner kroner (26,6%), definert som en del av de frie midler.

Fremtidig utvikling i avsetningene

Det nye avsetningsregimet ved UiT har definert interne øremerkinger som en del av frie midler, altså 26,674 millioner kroner kan refunderes. Dette gir store utfordringer for fakultetet å balansere kravet til avsetningsnivå, og samtidig sikre at det er midler til å innfri fremtidige forpliktelser. Dette gir grunn til bekymring, og universitetsdirektøren har åpnet for midlertidige kutt i basisfinansieringen hvis enhetene kommer for langt i å ta ned avsetningene. Dette for å sikre at UiT ikke overbudsjetterer så mye at det ikke er midler til å finansiere de kortsiktige investeringene vedtatt i universitetsstyret. (jmf S26-18 side 4, 3 avsnitt).

Det er betydelig aktivitet som skal iverksettes for å redusere avsetningene i fremtiden. Fra nivået i 2017, må det som tidligere vist, at reduksjonen er i størrelsesorden 68 millioner kroner innen 2019, for å være innenfor målkravet på 10%. Gjennomgang av avsetningene viser at det er satt av midler til ulike strategiske tiltak, og spesielt knyttet til fremtidige kontantforpliktelser til BOA-prosjekter. Dette må være med i regnestykket, i tillegg til forskuttering av aktivitet og oppgraderinger av infrastruktur.

I henhold til tabell 1 var det i 2017 totale avsetninger ved NT-fak lik 100,175 millioner kroner. Den regnskapsførte bevilgning over konto 3900-3999 var lik 322,850 millioner kroner. Avsetning i prosent av statsbevilgning er lik 31%. Ut fra måltallet på 10%, så må avsetningene reduseres med 67,890 millioner kroner til maksimumsnivå lik 32,285 millioner kroner. Avsetningene ved utgangen av 2020 skal maksimum være lik 22,6 millioner kroner, basert på omsetning 2017. Oppsummert vil kravet til reduksjon i avsetningene være til sammen $(100,175 - 22,600) = 77,576$ millioner kroner innen utgangen av 2020.

Dette er nivået som signaliseres, og realiteten vil være at enten styrer NT-fak dette selv, eller ved at UiT omdisponerer overskytende midler. UiT sin tilnærming om å se bort fra forpliktelsene, kan ses på som et økonomisk handlingsrom som fakultetsledelsen ønsker at NT-fak selv skal disponere. Dette vil være utfordrende, da timing av tiltak vil være kritisk for å unngå refordeling fra NT-fak til nivå-1.

Forpliktelser og disponering av avsetningen

NT-fakultet har for lav gjennomstrømming og svak rekruttering ved mange av studieprogrammene, og har kommet for kort i å implementere nye læringsformer og bruk av digitale hjelpemidler (inkludert digitale eksamener). Den nylig vedtatte strategien har ambisiøse mål for disse områdene og vil måtte kreve ekstra ressurser i form av personell, spesielt i implementeringsfasen, for å nå målene.

NT-fakultetet har identifisert 8 – 10 miljøer som har et stort potensiale for å kunne nå frem i søknader om senter (SFI, SFF, FME) i løpet av en tidshorisont fra 2 til 6 år. Enkelte miljø vil være klar til å søke ved de neste utlysningene om ca. 1 – 2 år, mens andre vil trenge en ytterligere styrking og vil kunne nå opp i konkurransen i løpet av 5-6 år. Tilsvarende har fakultetet flere yngre enkeltforskere som har potensiale for å nå opp i mer individuelle konkurransearenaene som for eksempel *Toppforsk* (NFR), *TFS-Sgt* (Tromsø Forskningsstiftelse) *ERC-Sgt* og *ERC-Consolidator Grant*. Tilsvarende har ingen av de etablerte forskerne ved NT-fak lyktes med å få innvilget *ERC-Advanced Grant*.

NT-fakultetets strategi «*Naturvitenskap og teknologi i nord – mot 2022*» slår fast at «*NT-fak skal ha flere nasjonalt og internasjonalt ledende forskningsmiljø, og skal være et attraktivt og stimulerende arbeidssted for utøvelse av fremragende forskning*», og omtaler bruk av ressurser og prioriteringer i 3 kulepunkter om at fakultetet skal:

- 1) benytte interne forskningsressurser strategisk for å fremme økt kvalitet og produksjon innen forskning,
- 2) bruke forskningsressursene aktivt for utvikling av unge forskertalenter og miljøer for posisjonering til senterstatus og
- 3) benytte de store sentrene som en ressurs for å skape ny forskningsaktivitet.

Dagens identifisering av tiltak som vil trekke av avsetningene i kommende år:

Tabell 2 – Disponert avsetning til fremtidige tiltak

Disponert avsetning til tiltak:	Strategi-område	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	TOTALT
Renovering A0 Realfagbygget	Utdanning	4 250 000							4 250 000
Infrastruktur, prioritert etter søknad	Forskning	6 500 000	6 500 000						13 000 000
Nøkkelfordelt utstyr	Forskning	1 000 000	1 000 000						2 000 000
9 stipendiater - forskuttering	Forskning	1 440 000	2 880 000	5 760 000	5 760 000	5 760 000	1 440 000		23 040 000
2 postdocs - ARC	Forskning		1 490 000	1 490 000	1 490 000				4 470 000
Forpliktelser ekselente miljøer per des 2017	Forskning	900 000	1 000 000	300 000	300 000	1 000 000			3 500 000
Forpliktelser BOA per des 2017	Forskning	1 325 000	3 541 667	3 516 667	1 566 667				9 950 000
Forpliktelser BOA per okt 2018	Forskning		1 137 500	1 137 500	1 137 500	1 137 500			4 550 000
Forpliktelser CANS	Forskning		1 666 667	1 666 667	1 666 667	1 666 667	1 666 667	1 666 667	10 000 000
TOTALE DISPONERINGER		15 415 000	19 215 833	13 870 833	11 920 833	9 564 167	3 106 667	1 666 667	74 760 000
AKKUMULERTE DISPONERINGER		15 415 000	34 630 833	48 501 667	60 422 500	69 986 667	73 093 333	74 760 000	

Tabell 2 viser en oversikt over konkrete tiltak og identifisering av kontantforpliktelser til eksterne prosjekter. Følgende tiltak i størrelsesorden 74,76 millioner kroner er godkjent og iverksatt fra fakultetsledelsen:

- Infrastrukturmidler på til sammen 15,0 millioner kroner
- Direkte kostnader i forbindelse med renovering av kjeller i realfagbygget på til sammen 4,25 millioner kroner
- Forskuttering av 2 postdocs til tverrfakultære satsning ARC, lik 4,5 millioner kroner
- Forskuttering av 9 stipendiatstillinger på til sammen 23,0 millioner kroner. Dette er midler som kan dekkes inn av fremtidige nye tildelinger av rekrutteringsstillinger
- Forpliktelse til den nye tverrfakultære satsningen CANS, på til sammen 10,0 millioner kroner. Satsningen ledes og koordineres fra Det helsevitenskaplige fakultet.
- Øvrige kontantforpliktelser til SFF/SFI/ERC på til sammen 18,0 millioner kroner.

I det korte tidsvinduet frem mot utgangen av 2020, så viser tabell 2 at vi sannsynligvis vil redusere avsetningene med 48,5 millioner kroner. Det er fremdeles 29,07 millioner kroner som avsetningene må reduseres med for å komme i kapp med måltallet 7% ved utgangen av 2020. Dette er et høyt beløp og ikke minst er det risiko forbundet med utvikling i fremtiden. Avsetningene og tiltakene må overvåkes nøye og korrigerende tiltak må iverksettes i den løpende økonomioppfølgingen.

Dekanens vurderinger

Tabell 2 viser at vi vil ha utfordringer med å møte kravet til reduksjon i avsetningene. Dekan ber fakultetsstyret om støtte til å gå i dialog med universitetsledelsen for å holde avsetninger relatert til eksellente forskningsprosjekter utenom beregningsgrunnlagene for avsetninger. Dette er avsetninger som er allokert konkret til eksellente forskningsmiljø, og disse vil overføres ut fra bevilgningsøkonomien til de enkelte eksternfinansierte prosjekter. Forpliktelsene er også i all hovedsak vedtatt i universitetsstyret for de enkelte SFF/SFI og ERC.

Det er som nevnt betydelig risiko for å ikke nå måltallet for reduksjon i avsetningsnivået. Det er mange ytre faktorer som kan forsinke implementering og realisering av lanserte tiltak. Universitetsdirektøren ber om at fakultetene skal ta større risiko, og prioritere kostnadseffektive tiltak. NT-fak har vedtatt å forskuttere rekrutteringsstillinger samt fordelt midler til anskaffelse av infrastruktur.

Dekan vil anbefale at vi følger opp utvikling og resultat av vedtatte tiltak overfor fakultetsstyret, slik at vi har god oversikt før vi aktiverer nye tiltak i det løpende.

Arne O. Smalås
dekan

—
arne.smalas@uit.no
77 64 40 70

Kurt Hemmingsen
økonomisjef

—
kurt.hemmingsen@uit.no
77 64 52 05
—

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur